

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ СНАБДЯВАНЕТО НА ОБЩИНСКИТЕ ЛЕЧЕБНИ ЗАВЕДЕНИЯ ЗА СПЕЦИАЛИЗИРАНА ИЗВЪНБОЛНИЧНА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ

доц. д-р Галинка Павлова¹, доц. д-р. Пламена Милушева²

¹Медицински университет, гр. София, ФОЗ

²Икономически университет – Варна

OPPORTUNITIES FOR IMPROVING THE PROVISION OF MUNICIPAL SPECIALIZED OUTPATIENT MEDICAL CARE

Assoc. Prof. Galinka Pavlova, PhD¹, Assoc. Prof. Plamena Milusheva, PhD²

¹Medical University, Sofia, Bulgaria

²University of Economics – Varna, Bulgaria

Резюме

Ковид пандемията фокусира вниманието на здравните мениджъри към наличието на проблеми със снабдяването на здравните заведения, с необходимите за дейността материали, консумативи, реактиви и медицинска апаратура. Цел на доклада е, въз основа на анализ и оценка на снабдяването на група общински лечебни заведения за специализирана извънболнична медицинска помощ, да се идентифицират области, които се нуждаят от усъвършенстване и в тази връзка да се формулират препоръки. За изследването, от гледна точка на обекта и методите за набиране на данни, е използван подходът „обзорно изследване чрез въпросници“, в който информацията е набрана по метода на лично интервю с управители на три общински ДКЦ-та на територията на град Варна. Усъвършенстването на веригата за доставки в общинските лечебни заведения за специализирана извънболнична медицинска помощ изисква повишаване познанията на мениджърите в тази област и осъзнаването за необходимост и полезност при реализиране конкурентоспособността на здравните структури.

Ключови думи: снабдяване, доставчици, специализирана извънболнична медицинска помощ

JEL Класификация: D0

The Covid pandemic has focused the attention of healthcare managers on the presence of problems with the supply of healthcare facilities, with the necessary materials, consumables, reagents and medical equipment. The purpose of the report is, based on an analysis and assessment of the provision of a group of municipal medical facilities for specialized outpatient medical care, to identify areas that need improvement and to formulate recommendations in this regard. For the study, from the point of view of the object and the methods of data collection, the "overview research through questionnaires" approach was used, in which the information was collected by the method of personal interview with managers of three municipal DCCs on the territory of the city of Varna. Improving the supply chain in municipal medical facilities for specialized outpatient medical care requires increasing the knowledge of managers in this area and the awareness of necessity and usefulness in realizing the competitiveness of health structures.

Keywords: supply, providers, specialized outpatient medical care

JEL Classification: D0

Въведение

Ковид пандемията фокусира вниманието на здравните мениджъри към наличието на проблеми със снабдяването на здравните заведения с необходимите за дейността материали, консумативи, реактиви и медицинска апаратура.

Цел на доклада е, въз основа на анализ и оценка на снабдяването на група общински лечебни заведения за специализирана извънболнична медицинска помощ (СИМП), да се идентифицират области, които се нуждаят от усъвършенстване и в тази връзка да се формулират препоръки.

За изследването, от гледна точка на обекта и методите за набиране на данни, е използван подходът „обзорно изследване чрез въпросници“, в който информацията е набрана чрез лично интервю с управители на три общински диагностично-консултативни центрове (ДКЦ-та) на територията на град Варна.

Предвид заложената в доклада цел, възприетият подход на изследване цели да установи:

- 1. Степен на интеграция на снабдителните дейности*
- 2. Квалификация на персонала, ангажиран в снабдяването*
- 3. Прилагане на подходи и методи в снабдяването*
- 4. Използване на компютри и софтуер в снабдяването*
- 5. Критерии при избор на доставчици*
- 6. Брой доставчици на материал.*
- 7. Проблеми в работата с доставчици.*
- 8. Прилагани начини за даване на поръчки към доставчици.*
- 9. Вид на доставчика – производител или посредник.*
- 10. Продължителност на връзките с доставчиците.*

В съответствие с поставената цел, обект на настоящото проучване са общински ДКЦ - лечебни заведения за СИМП, които функционират на територията на град Варна. Данните за изследването са събрани през периода юли 2023 – август 2023 година. Обхванати са три ДКЦ-та. Изводите, които са направени, важат за анкетираните обекти.

Анализ на снабдяването на общински лечебни заведения за специализирана извънболнична медицинска помощ

Функционирането на всяка една здравна организация, освен от наличието на необходимите квалифицирани медицински специалисти, зависи и от своевременното снабдяване с консумативи и реактиви, медицинска апаратура, офис техника, резервни части, канцеларски материали, почистващи и хигиенни материали и др.

С цел установяване степента на интегрирано управление на снабдителните дейности, интервюираните управители бяха помолени да посочат коя от шестте снабдителни дейности: Оперативно управление на снабдяването; Управление на запасите; Определяне на консумативи, части, техника (стоките) за закупуване; Избор на доставчици; Управление на складовете - в компетенциите на кой специалист /отдел/ е.

От една страна се установи липса на длъжностно лице, отговарящо за доставките в структурата и висока степен на интеграция, тъй като решенията във всички посочени

области са в компетенциите на управителя на здравното заведение, но от друга - отсъствието на квалификация в областта на снабдяването на здравните мениджъри е предпоставка за неефективното му управление. Показателен в това отношение е дефицитът на организация за осъществяване на количествен и качествен контрол при приемане на закупуването.

По отношение на прилагането на управленски подходи при управление на снабдяването, с цел определяне на важните за изследваните заведения консумативи, части и други, управителите бяха запитани дали използват методи за обособяването им в различни групи („А“, „В“, „С“) въз основа на относителния им дял в потреблението или друг фактор, както и дали прилагат различни методи за управление на снабдяването за различните групи материали (консумативи). Резултатите от допитването установяват, че такива не се прилагат от здравните мениджъри. Заявеното кореспондира с данните за непознаването на метода - ABC анализ.

Във връзка с приложението на важни методи при управление на снабдяването, интервюираните отговаряха на въпроса: „Използвате ли методи за оценка на доставчици, с които работите?“ Отговорът беше отрицателен. Всички изследвани лечебни заведения въвеждат информация за доставките в счетоводна програма и не разполагат със специализиран софтуер за складови наличности. Този факт затруднява своевременната реакция при намаляване на запасите от консумативи и материали и представлява предпоставка за допускане на пропуски от субективен характер при снабдяването на лечебното заведение.

Изборът на доставчици и взаимоотношенията с тях са едни от най-важните задачи на снабдяването. В тази връзка управителите на лечебните заведения стриктно спазват изискванията за определени прагове на доставки според Закона за обществените поръчки, който определя условията и реда за възлагането им. Много добра представа за развитието на тази област при управлението на снабдителния процес дават посочените от управителите критерии при избор на доставчик. В трите обекта водещ критерии при избор на доставчици е цената.

Мястото на снабдителната проблематика може да се оцени и на база на отговорите на въпроса „Колко доставчика на материал (стока) имате?“ Интервюираните посочват, че общият брой доставчиците за всяко лечебно заведение са различни между 100 - 130, но между 1-2 на материал, в това число и доставчици на гориво и ел. енергия. Причината, поради които здравните заведения поддържат контакт с повече от един доставчик на материал е желанието да се предизвика конкуренция между доставчиците, довеждаща до по-ниски цени. В тази връзка управителите директно бяха запитани „С какви проблеми се сблъсквате при работа с доставчиците?“ Установи се, че най-често срещаните са: забавяния при изпълнение на поръчките. В най-голяма степен това се отнася за медицинска апаратура и резервни части за дефектиралите апарати, поради факта, че повечето са произведени от фирми в Китай и Южна Корея, които поддържат ниски пазарни цени срещу добро качество. Понякога се налага изчакване на доставки за резервни части повече от 3 месеца, което възпрепятства извършването на определеното изследване и се отразява негативно на приходите на лечебното заведение, поради отлив на пациенти, нуждаещи се от конкретната медицинска услуга.

В трите медицински заведения над 95% от материалите и стоките /почистващи препарати, канцеларски материали, медицинска апаратура/ се доставят от посреднически фирми. Логично, би следвало да се увеличи дялът на доставчици - производители (например на канцеларски и хигиенни материали), но тъй като медицинската услуга представлява специфична дейност, различна от производствената и потребните количества за всяко отделно ДКЦ не са големи, това затруднява директната реализация при снабдяването.

Във връзка с установените проблеми при работа с доставчиците, интервюираните бяха помолени да посочат в процентно съотношение използваните от тях начин/и (посещение при доставчика, по телефон, по поща, по интернет, чрез мейл, чрез електронен обмен на данни и др.) по който/ито комуникират с доставчици. Трите заведения за контакт с доставчици използват само телекомуникационни връзки, което създава условия за неточности в подаваната и приеманата от страните информация и липса на проследимост.

По повод горепосочените проблеми в работата с доставчиците и тяхното преодоляване, управителите бяха запитани „Как процедурат с доставчици, които създават описаните затруднения в работата им?“ Интервюираните съобщават, че затрудненията с доставчиците са рядкост и се отнасят в повечето случаи до доставка на медицинска апаратура и резервни части за нея. В тези единични случаи, се подхожда индивидуално и конкретно, като се обсъждат компенсации за закъснението или при възможност за друг доставчик, се прекратява договора.

От гледна точка на продължителността на бизнес връзките с доставчиците, управителите бяха запитани „Какви са вашите доставчици от гледна точка на продължителността на бизнес връзките Ви с тях?“. Продължителността на партньорските отношения са различни и зависят от предмета на доставка. Например за дейността на клиничните лаборатории, доставчикът се определя от закупения апарат, т.н. „затворена система“, който работи само с точно определени реактиви. В тези случаи продължителността на договорите са над 10 години. За останалите консумативи (санитарно-хигиенни и канцеларски материали) сътрудничеството е средно от 3 до 5 години, за горива и ел. енергия – договорите са едногодишни, което се определя от цените на участващите в ежегодно провежданите обществени поръчки.

Въз основа на направеното изследване в снабдяването на посочените обекти се открояват следните слаби страни:

- ниска степен на познаване и неизползване на управленски техники, концепции и термини, които са специфични за снабдяването;
- липса на специалисти, със съответната подготовка в областта на снабдяването, в структурите на ДКЦ-тата;
- наличие на ограничения при избор на доставчици, в резултат на основен критерий при избор на доставчици - цена на закупуването
- неефективен контрол за качество и количество на постъпващите материали и разходването им.

Заклучение

Предвид факта, че изследваните лечебни заведения са общинска собственост, с цел повишаване ефективността при снабдяването, е препоръчително да се организират общи обществени поръчки за всички търговски дружества от СИМП, валидни за някои от необходимите за дейността материали, в т.ч. дезинфектанти, санитарно-хигиенни материали, канцеларски и офис консумативи, доставка на ел. енергия и горива. По отношение на снабдяването с медицинска апаратура, резервни части и реактиви следва да се запази индивидуалния подход на всяко общинско търговско дружество при спазване изискванията на Закона за обществените поръчки и Правилника за прилагането му.

Усъвършенстването на веригата за доставки в общинските лечебни заведения за СИМП изисква повишаване познанията на мениджърите в тази област и осъзнаването на необходимостта и ползността при реализиране конкурентоспособността на здравните структури.

Използвана литература

1. Kahn, Kenneth B. (2018). Understanding innovation, *Business Horizons*, 61, issue 3, p. 453-460
2. Nordhaus, W. (2019). Climate change: The ultimate challenge for economics. *American Economic Review*, 109(6), 1991-2014
3. The Economist. (2023). Private markets remain attractive, even in a higher-rate world. [Online] Available at: <https://www.economist.com/leaders/2023/04/27/private-markets-remain-attractive-even-in-a-higher-rate-world>, [Accessed: 30/04/2023]

Информация за контакт с авторите:

доц. д-р Галинка Павлова, дм
МУ София, ФОЗ
E-mail: doc.gpavlova@gmail.com

доц. д-р Пламена Милушева
Икономически университет – Варна, катедра „Индустриален бизнес и логистика“
E-mail: plammena@ue-varna.bg